

Oslo

Kommunerevisjonen

2022

**Oppfølging etter
rapport 6/2019
Vg3 fagopplæring i skole**

Rapport 6

Siste publikasjoner fra Kommunerevisjonen i Oslo

Kommunerevisjonens rapporter 2022

Rapport 1/2022	Fossil- og utslippsfrie bygge- og anleggsplasser
Rapport 2/2022	Oppsummering av utvalgte undersøkelser gjennomført i regnskapsrevisjonen 2021
Rapport 3/2022	Sykkelsatsing i Oslo
Rapport 4/2022	Bemanning i barnehager
Rapport 5/2022	Plan- og bygningsetatens arbeid med ulovlighetsoppfølging

Kommunerevisjonens rapporter 2021

Rapport 1/2021	Informasjonssikkerhet i Vann- og avløpsetaten
Rapport 2/2021	Forebygging og oppfølging av mobbing og vold – Slemdal skole og Veitvet skole
Rapport 3/2021	Kommunens støtteverktøy for krisehåndtering
Rapport 4/2021	Oppsummering av utvalgte undersøkelser gjennomført i regnskapsrevisjonen 2020
Rapport 5/2021	Eierskapskontroll av Oslo Konserthus AS
Rapport 6/2021	Kostnadskontroll i tidligfase i investeringsprosjekter
Rapport 7/2021	Kvalitet i spesialskole og spesialgruppe – Haukåsen skole og Rødtvet skole
Rapport 8/2021	Bruk av rammeavtaler – Eiendoms- og byfornyelsesetaten og Undervisningsbygg Oslo KF
Rapport 9/2021	Koordinering for barn og unge med stort hjelpebehov
Rapport 10/2021	Utbyggingsavtaler
Rapport 11/2021	Beredskap og håndtering av koronautbruddet – Oppsummering av Kommunerevisjonens koronaundersøkelser
Rapport 12/2021	Eierskapskontroll av VEAS og datterselskaper
Rapport 13/2021	Tildeling og oppfølging av brukerstyrt personlig assistanse (BPA)
Rapport 14/2021	Behandling av spørsmål om byråders habilitet. Byrådsavdeling for byutvikling og Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet
Rapport 15/2021	Innføring av velferdsteknologi
Rapport 16/2021	Behandling av varsler i den sentrale varslingsordningen
Rapport 17/2021	Oppfølging etter rapport 9/2018 Bydelenes forebygging av utenforskap blant barn og unge
Rapport 18/2021	Ruters ruteplanlegging

Forord

Denne rapporten er et resultat av oppfølgingsundersøkelsen etter forvaltningsrevisjonen *Vg3 fagopplæring i skole* (rapport 6/2019). Kommunerevisjonen har også hentet inn og presentert relevant statistikk om fagopplæringen.

Det følger av kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav e), jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5, at kontrollutvalget skal påse at vedtak bystyret treffer ved behandlingen av forvaltningsrevisjonsrapporter, følges opp. Det er byrådet som har ansvaret for oppfølgingen av bystyrets vedtak, jf. kommuneloven § 10-2 første ledd og § 13-1 fjerde ledd. Det ligger ikke til kontrollutvalget å fastsette hvordan administrasjonen skal følge opp påviste avvik/svakheter i det konkrete tilfelle.

Denne oppfølgingen er forankret i kontrollutvalgets vedtak 25. januar 2022 (sak 5), og tilhører området brukertilpassede tjenester med tilstrekkelig kvalitet i *Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon 2020–2024* som bystyret behandlet 21. oktober 2020 (sak 283).

Oppfølgingsundersøkelsen er gjennomført av seniorrådgiver Jorun Andreassen og revisjonsrådgiver Thea Berge, med førstnevnte som prosjektleder.

Vi vil takke Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap, Utdanningsetaten, Bjørnholt videregående skole og Nydalen videregående skole for nødvendig bistand i løpet av oppfølgingen.

10. juni 2022

Morten A. Engebretsen (sign.)
ass. avdelingsdirektør

Jorun Andreassen (sign.)
seniorrådgiver

Innhold

Sammendrag	5
1. Innledning.....	7
1.1 Oppfølgingsundersøkelsens bakgrunn og problemstillinger	7
1.2 Metodisk tilnærming og gjennomføring	7
1.3 Rapportens oppbygging.....	8
2. Om rapport 6/2019 og behandlingen av denne i bystyrets organer	9
2.1 Forvaltningsrevisjonen i 2019	9
2.2 Behandling av rapporten i bystyrets organer	9
3. Kommunerevisjonens oppfølgingsundersøkelse	11
3.1 Utviklingstrekk for de undersøkte studieretningene.....	11
3.2 Byråden for oppvekst og kunnskap	15
3.3 Utdanningsetaten.....	20
3.4 Bjørnholt videregående skole	22
3.5 Nydalen videregående skole	24
4. Kommunerevisjonens konklusjon.....	26

Sammendrag

I denne oppfølgingsundersøkelsen har Kommunerevisjonen undersøkt om byråden for oppvekst og kunnskap, Utdanningsetaten, Bjørnholt videregående skole og Nydalen videregående skole hadde iverksatt meldte tiltak og fulgt opp de politiske føringene fra behandlingen av Kommunerevisjonens rapport 6/2019 *Vg3 fagopplæring i skole* i bystyrets organer.

Datainnsamlingen har bestått av skriftlige redegjørelser der byråden, etaten og de to skolene har svart på Kommunerevisjonens spørsmål, samt gjennomgang av tilsendt dokumentasjon. Kommunerevisjonen har også hentet inn og presentert relevant statistikk om fagopplæringen.

Nærmere om forvaltningsrevisjonen i 2019

Kommunerevisjonen undersøkte i 2019 om opplæringen i Vg3 fagopplæring i skole var tilfredsstillende ved elektrikerfaget på Bjørnholt videregående skole og helsearbeiderfaget på Nydalen videregående skole.

Undersøkelsen viste at det på begge skolene var mye som fungerte bra, og som kunne bidra til opplæring i henhold til læreplanen og til at elevene fikk tilstrekkelig og relevant praksis i kompetansemålene. Elevene på begge skolene oppga at de var fornøyde med skoletilbudet og særlig med lærerne. På Bjørnholt videregående skole fikk elevene opplæring og praksis på skolen. Elevene fikk imidlertid ikke relevant praksis for de delene av kompetansemålene som forutsatte praksisperioder i bedrift. Skolen manglet også utstyr for å gi elevene praksis knyttet til deler av enkelte kompetansemål. Nydalen videregående skole hadde skaffet alle elevene praksis på sykehjem. Det var mangler ved skolens skriftlige avtaler med sykehjemmene. Det var ikke tilstrekkelig samarbeid med sykehjemmet om veiledning, vurdering og tilbakemelding til flertallet av elevene. I sine uttalelser til rapport 6/2019 varslet alle relevante tiltak.

Konklusjonen i oppfølgingsundersøkelsen

Oppfølgingen viser at byråden for oppvekst og kunnskap hadde iverksatt varslede tiltak og delvis fulgt opp bystyrets vedtak. Blant annet var varslet tiltak om å kvalifisere søkere til læreplass gjennom kurs og språkopplæring iverksatt. I tråd med bystyrets vedtak var det også iverksatt tiltak for å skaffe nødvendig utstyr til Vg3 elektrikerfaget og for å bedre veiledningen ved Vg3 helsearbeiderfaget. Byråden hadde også iverksatt en rekke tiltak for å framskaffe flere praksis- og læreplasser, men bystyrets vedtak om å sikre nødvendig omfang av slike plasser ved Vg3 elektrikerfaget var ikke oppnådd. Byråden hadde ikke fulgt opp den politiske føringen om å gjøre situasjonen for Vg3-skolene mer forutsigbar, men oppga at dette ville følges opp i løpet av 2022. Byråden hadde arbeidet med å få på plass flere læreplassgarantier i tråd med varslet tiltak, men ingen nye garantier var kommet på plass.

Oppfølgingen viser videre at Utdanningsetaten i stor grad hadde iverksatt de meldte tiltakene, blant annet var anbefalinger og konklusjoner i rapport 6/2019 løftet inn i dialogen med Vg3-skolene og etaten hadde videreutviklet veilederne for Vg3 fagopplæring. Etaten hadde ikke gått i dialog med Sykehjemsetaten og Opplæringskontoret om kvalifikasjonskravene i læreplassgarantien som varslet, men hadde løftet dette til byrådsnivå.

Både Bjørnholt og Nydalen videregående skole hadde iverksatt meldte tiltak og fulgt opp bystyrets vedtak. Kommunerevisjonen merker seg at ingen av elevene inneværende skoleår ved Vg3 elektrikerfag ved Bjørnholt videregående skole hadde fått praksisplass, selv om skolen hadde iverksatt meldte tiltak.

1. Innledning

Det er et udekket behov for arbeidskraft med yrkesfag fra videregående skole. Vg3 fagopplæring i skole er et lovfestet tilbud til yrkesfagelever som ikke får læreplass. Det er viktig at kvaliteten på erstatningsløpet er godt og gir elevene en kompetanse arbeidslivet etterspør. Vg3 fagopplæring i skole er viktig for å sikre at flest mulige elever på yrkesfag fullfører og består videregående opplæring.

I 2019 gjennomførte Kommunerevisjonen en forvaltningsrevisjon av om opplæringen i Vg3 fagopplæring i skole var tilfredsstillende ved elektrikerfaget på Bjørnholt videregående skole og helsearbeiderfaget på Nydalen videregående skole. Forvaltningsrevisjonen ble presentert i rapport 6/2019 *Vg3 fagopplæring i skole*.

Forvaltningsrevisjonen viste at det på begge skolene var mye som fungerte bra, og som kunne bidra til opplæring i henhold til læreplanen og til at elevene fikk tilstrekkelig og relevant praksis i kompetansemålene. Elevene på begge skolene oppga at de var fornøyde med skoletilbudet og særlig med lærerne. På Bjørnholt videregående skole fikk elevene opplæring og praksis på skolen. Elevene fikk imidlertid ikke relevant praksis for de delene av kompetansemålene som forutsatte praksisperioder i bedrift. Skolen manglet også utstyr for å gi elevene praksis knyttet til deler av enkelte kompetansemål. Nydalen videregående skole hadde skaffet alle elevene praksis på sykehjem. Det var mangler ved skolens skriftlige avtaler med sykehjemmene. Det var ikke tilstrekkelig samarbeid med sykehjemmet om veiledning, vurdering og tilbakemelding til flertallet av elevene.

1.1 Oppfølgingsundersøkelsens bakgrunn og problemstillinger

Oppfølgingsundersøkelsen er forankret i kontrollutvalgets vedtak 25. januar 2022 (sak 5). Det følger av kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav e), jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5, at kontrollutvalget skal påse at vedtak bystyret treffer ved behandlingen av forvaltningsrevisjonsrapporter, følges opp. Det er byrådet som har ansvaret for oppfølgingen av bystyrets vedtak, jf. kommuneloven § 10-2 første ledd og § 13-1 fjerde ledd. Det ligger ikke til kontrollutvalget å fastsette hvordan administrasjonen skal følge opp påviste avvik/svakheter i det konkrete tilfelle.

I oppfølgingsundersøkelsen har Kommunerevisjonen sett på om byråden for oppvekst og kunnskap, Utdanningsetaten, Bjørnholt videregående skole og Nydalen videregående skole har iverksatt varslede tiltak og fulgt opp føringer fra bystyrets behandling av rapport 6/2019.

1.2 Metodisk tilnærming og gjennomføring

Dataene oppfølgingsundersøkelsen er basert på, er innhentet i perioden februar–mai 2022, og består av skriftlige redegjørelser og oversendt dokumentasjon fra byråden for oppvekst og kunnskap, Utdanningsetaten, Bjørnholt videregående skole og Nydalen videregående skole. Både byråden, etaten og de to skolene har hatt mulighet til å komme med tilbakemelding på Kommunerevisjonens utkast til denne rapporten med fakta-beskrivelser, vurderinger og konklusjon. Ingen av dem hadde tilbakemeldinger.

1.3 Rapportens oppbygging

I det følgende gjør vi nærmere rede for arbeidet med tiltak etter forvaltningsrevisjonen og tiltak for å følge opp politiske føringer og Kommunerevisjonens vurderinger av status per mai 2022.

Kapittel 2 gjengir sentrale vurderinger og anbefalingene i rapport 6/2019, varslede tiltak og resultatet av behandlingen i bystyrets organer. Kapittel 3 inneholder utviklings-
trekk fra 2019 til 2021, informasjon fra oppfølgingsundersøkelsen om status for
varslede tiltak og oppfølging av føringer fra behandlingen av rapport 6/2019 i bystyrets
organer. Kapittel 4 omfatter Kommunerevisjonens konklusjoner på oppfølgings-
undersøkelsens problemstillinger.

2. Om rapport 6/2019 og behandlingen av denne i bystyrets organer

2.1 Forvaltningsrevisjonen i 2019

Kommunerevisjonen undersøkte i 2019 om opplæringen i Vg3 fagopplæring i skole var tilfredsstillende ved elektrikerfaget på Bjørnholt videregående skole og helsearbeiderfaget på Nydalen videregående skole.

Undersøkelsen viste at det på begge skolene var mye som fungerte bra, og som kunne bidra til opplæring i henhold til læreplanen og til at elevene fikk tilstrekkelig og relevant praksis i kompetansemålene. Elevene på begge skolene oppga at de var fornøyde med skoletilbudet og særlig med lærerne. På Bjørnholt videregående skole fikk elevene opplæring og praksis på skolen. Elevene fikk imidlertid ikke relevant praksis for de delene av kompetansemålene som forutsatte praksisperioder i bedrift. Skolen manglet også utstyr for å gi elevene praksis knyttet til deler av enkelte kompetansemål. Nydalen videregående skole hadde skaffet alle elevene praksis på sykehjem. Det var mangler ved skolens skriftlige avtaler med sykehjemmene. Det var ikke tilstrekkelig samarbeid med sykehjemmet om veiledning, vurdering og tilbakemelding til flertallet av elevene.

Kommunerevisjonen anbefalte at
Bjørnholt videregående skole burde iverksette tiltak for

- å øke tilgangen til praksisplasser
- å sikre tilgang til nødvendig utstyr
- å bidra til at elever får nødvendig oppfølging og veiledning på praksisstedet

Nydalen videregående skole burde iverksette tiltak for

- å sikre at det blir utarbeidet interne opplæringsplaner for elevene
- å bidra til at elever får nødvendig oppfølging og veiledning på praksisstedet
- å sikre at skolen har oversikt over elevenes samlede fravær

Utdanningsetaten sentralt og byråden for oppvekst og kunnskap burde påse at nødvendige tiltak ble iverksatt med tilstrekkelig effekt.

Alle meldte relevante tiltak til Kommunerevisjonens anbefalinger. Disse gjengis i løpende kapittel 3 nedenfor.

2.2 Behandling av rapporten i bystyrets organer

Kontrollutvalget behandlet rapporten 28. mai 2019 (sak 50). Kultur- og utdanningskomiteen behandlet rapporten 12. september 2019 (sak 63) og la to punkter til kontrollutvalgets vedtak (nr. 1 og 2), og avga innstilling til bystyret. Bystyret behandlet rapporten 25. september 2019 (sak 274), og vedtok enstemmig kultur- og utdanningskomiteens innstilling:

1. Bystyret ber byrådet intensivere arbeidet med å skaffe tilstrekkelig med lærlingeplasser i elektrofaget.
2. Bystyret ber byrådet sørge for at undervisningen i elektrofag VG3 har det nødvendige omfang av praksisplasser og utstyr samt bedre kvalitet i veiledningen innen helsefag.
3. Bystyret merker seg at Kommunerevisjonens rapport 6/2019 Vg3 fagopplæring i skole viser at det på begge skolene var mye som fungerte bra, og som kunne bidra til opplæring i

henhold til læreplanen og til at elevene fikk tilstrekkelig og relevant praksis i kompetansemålene. Bystyret understreker betydningen av at Vg3 fagopplæring i skole har god kvalitet og at skolene legger til rette for at elevene får praksisperioder i bedrift. Fordi det ikke er nok lære plasser til alle, er det viktig for gjennomføringen i den videregående skole at denne alternative veien til fag- eller svennebrev er av god kvalitet.

Bystyret merker seg videre at rapporten peker på områder hvor skolene bør forbedre seg. Bystyret merker seg i den sammenheng at byråden vil gå i dialog med etaten for å vurdere hvordan byrådet og kommunen sentralt kan bistå i arbeidet med å fremskaffe praksis plasser. Videre understreker bystyret betydningen av at Nydalen videregående skole gjennomfører tiltak som kan bidra til at elever får nødvendig oppfølging og veiledning på praksisstedet.

Bystyret noterer at skolene peker på utfordringer knyttet til at det er usikkert fra år til år om de skal ha Vg3 fagopplæring i skole, og at vedtak om dette fattes seint. Dette kan føre til vansker med å skaffe lærere, lokaler og nødvendig utstyr, og det kan gjøre at skolene vil nøle med å prioritere utgifter til dette. Byråden for oppvekst og kunnskap bør vurdere tiltak for å gjøre situasjonen mer forutsigbar for skolene. Det er også viktig at byråden for oppvekst og kunnskap påser at andre nødvendige tiltak iverksettes med tilstrekkelig effekt.

Bystyret tar for øvrig rapport 6/2019 til orientering.

3. Kommunerevisjonens oppfølgingsundersøkelse

Kommunerevisjonen har undersøkt om byråden for oppvekst og kunnskap Utdanningsetaten sentralt og de to reviderte skolene har iverksatt varslede tiltak og fulgt opp føringene fra bystyrets behandling av forvaltningsrevisjonen. Som ledd i oppfølgingen har Kommunerevisjonen også innhentet relevant statistikk for de undersøkte studieretningene.

Kommunerevisjonen har undersøkt oppfølgingen av følgende elementer i bystyrets vedtak, hvorvidt

- byråden for oppvekst og kunnskap har
 - intensivt arbeidet med å skaffe tilstrekkelig med lærlingeplasser i elektrofaget.
 - sørget for at undervisningen i elektrofag Vg3 har det nødvendige omfang av praksisplasser og utstyr, samt bedre kvalitet i veiledningen innen helsefag.
 - gått i dialog med Utdanningsetaten for å vurdere hvordan byrådet og kommunen sentralt kan bistå i arbeidet med å fremskaffe praksisplasser.
 - vurdert tiltak for å gjøre situasjonen mer forutsigbar for skolene.
 - påsett at andre nødvendige tiltak er iverksatt med tilstrekkelig effekt.
- Nydalen videregående skole har gjennomført tiltak som kan bidra til at elever får nødvendig oppfølging og veiledning på praksisstedet.
- Vg3 fagopplæring i skole har god kvalitet og at skolene har lagt til rette for at elevene får praksisperioder i bedrift.

3.1 Utviklingstrekk for de undersøkte studieretningene

I det følgende vil vi vise utviklingen i ulike indikatorer for de undersøkte studieretningene. Forvaltningsrevisjonen ble gjennomført i 2019 og oppfølgingsundersøkelsen i 2022. Koronapandemien kan ha påvirket utviklingen i denne perioden.

3.1.1 Nye lærekontrakter

Antall nye inngåtte lærekontrakter i Oslo er langt høyere enn antallet søkere som får læreplass gjennom formidlingsprosessen. Det skyldes at mange bedrifter ansetter søkere fra andre fylker og også utenom kommunens formidlingsprosess. Den enkelte lærebedrift bestemmer selv inntak av lærlinger og valg og ansettelse av lærling.

Tabell 1 viser antall Oslolærlinger og lærlinger fra andre fylker med nye lærekontrakter inngått i Oslo for elektrikerfaget og helsearbeiderfaget i perioden 2018 til 2021.

Tabell 1 Antall Oslolæringer og lærlinger fra andre fylker med nye lærekontrakter i Oslo for elektrikerfaget og helsearbeiderfaget i 2018 til 2021.

	Nye lære- kontrakter til Oslolæringer	Nye lære- kontrakter til læringer fra andre fylker	Totalt antall nye lære- kontrakter
Elektrikerfaget			
2018	154	121	275
2019	169	147	316
2020	101	119	220
2021	160	135	295
Helsearbeiderfaget			
2018	101	12	113
2019	99	18	117
2020	136	15	151
2021	130	18	148

Kilde: Tall fra Utdanningsetaten.

Som tabell 1 viser, gikk totalt antall nye lærekontrakter i elektrikerfaget kraftig ned fra 2019 til koronaåret 2020. Ifølge etaten forklarer pandemien det meste av nedgangen i formidlingen til lære plass for elektriker. I 2021 var antallet nesten tilbake til 2019-nivå.

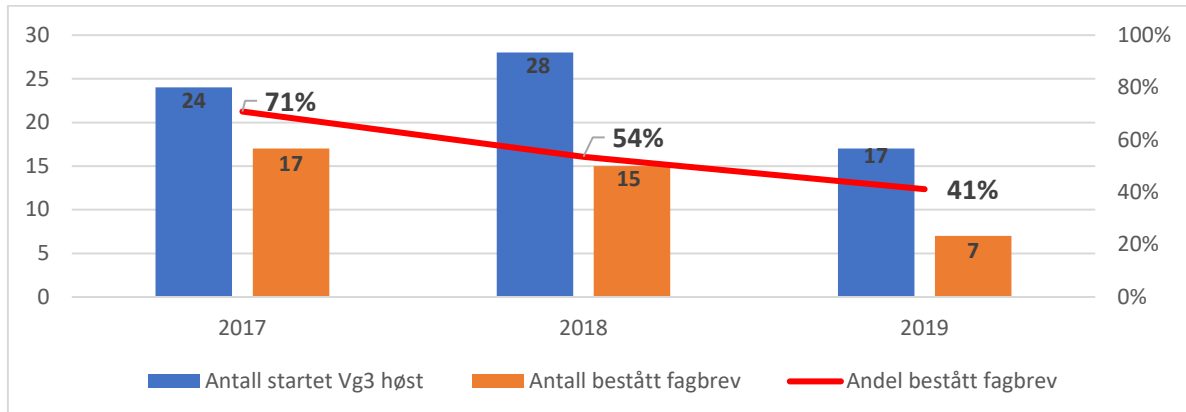
Tabellen viser også at en høy andel av inngåtte lærekontrakter innen elektrikerfaget går til læringer fra andre fylker enn Oslo. Utdanningsetaten oppga at dette var bakgrunnen for at de i tillegg til å arbeide med å rekruttere nye lærebedrifter, også vektla tiltak som skulle styrke skolenes arbeid med overgangen fra skole til læretid gjennom praksis i Vg2, jf. kapittel 3.2.1 og omtalen av lærlingprosjektet.

For helsearbeiderfaget var det en sterk økning i antall nye inngåtte lærekontrakter fra 2019 til 2020, noe som, ifølge etaten forklarer det meste av økningen i formidlingen til lære plass for helsearbeidere. Videre viser tabellen at de fleste nye inngåtte lærekontrakter som helsefagarbeider gikk til Oslolæringer. Etaten oppga videre at det var varslet en byrådssak om læringer som ville bli avgjørende for å sikre bedre tilgang på læreplasser innen helse- og oppvekstfagene framover. Denne byrådssaken skulle fastsette nye måltall for inntak av læringer i kommunale virksomheter og en gjennomgang av kommunale virksomheters forståelse av krav til kvalifiserte søkere.

3.1.2 Antall Vg3 elever og bestått fagbrev

Figur 1 viser antall elever som startet på Vg3 elektrikerfaget ved Bjørnholt videregående skole i henholdsvis 2017, 2018 og 2019 (blå kolonne) og hvor mange av disse som hadde bestått fagbrev per mai 2022 (oransje kolonne). Den røde grafen viser andelen elever med bestått fagbrev.

Figur 1 Antall elever som startet på Vg3 elektrikerfaget ved Bjørnholt vgs i henholdsvis 2017, 2018 og 2019, antall og andel elever med bestått fagbrev per mai 2022.

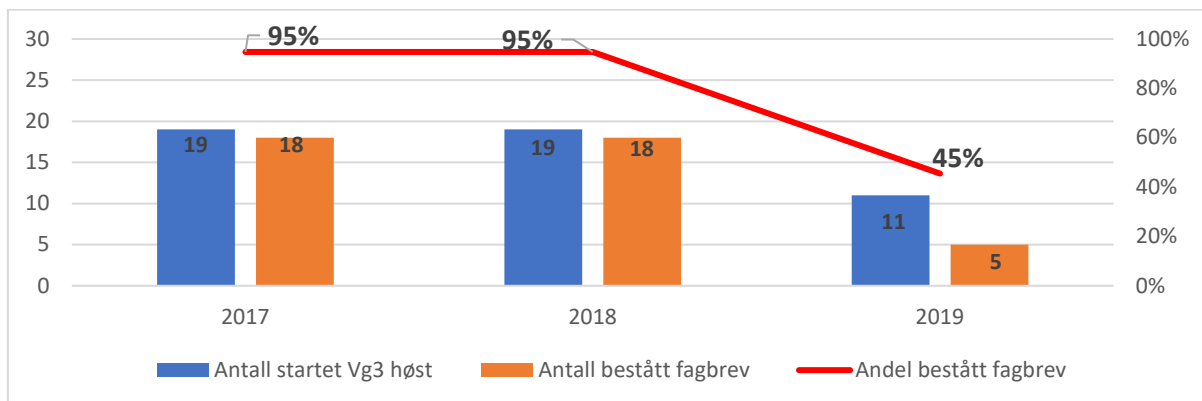

Kilde: Tall fra Utdanningsetaten. Tallene i kolonnene viser absolutte tall og grafen viser prosentvis endring. For prosentvis endring basert på små tall, som spesielt i 2019, kan mindre endringer i antall elever bestått/ikke bestått føre til en stor prosentvis endring. Årsakene til endringene kan både være knyttet til elevene og til forhold ved undervisningen/skolene.

Figur 1 viser at andelen elever med bestått fagbrev på Vg3 elektrikerfaget ved Bjørnholt falt fra 71 prosent, til 54 prosent og til 41 prosent, for de som startet i henholdsvis 2017, 2018 og 2019. Andel som besto fagprøven for alle som startet Vg3 elektrikerfag samlet for Oslo i samme periode var henholdsvis 71 prosent, 57 prosent og 49 prosent. Det var langt færre som startet Vg3 elektrikerfaget ved Bjørnholt høsten 2019, sammenlignet med de to tidligere årene.

Figur 2 viser antall elever som startet på Vg3 helsearbeiderfaget ved Nydalen videregående skole i henholdsvis 2017, 2018 og 2019 (blå kolonne), og hvor mange av disse som hadde bestått fagbrev per mai 2022 (oransje kolonne). Den røde grafen viser andel elever med bestått fagbrev.

Figur 2 Antall elever som startet på Vg3 helsearbeiderfaget ved Nydalen vgs i henholdsvis 2017, 2018 og 2019, antall og andel elever med bestått fagbrev per mai 2022.

Kilde: Tall fra Utdanningsetaten. Tallene i kolonnene viser absolutte tall og grafen viser prosentvis endring. For prosentvis endring basert på små tall, som spesielt i 2019, kan mindre endringer i antall elever bestått/ikke bestått føre til en stor prosentvis endring. Årsakene til endringene kan både være knyttet til elevene og til forhold ved undervisningen/skolene.

Som figur 2 viser har andelen med bestått fagbrev på Vg3 helsearbeiderfaget ved Nydalen falt fra 95 prosent for de som startet i 2017 og 2018, til 45 prosent for de som startet i 2019.¹ Det var langt færre elever som startet ved Vg3 helsearbeiderfaget ved Nydalen i 2019, sammenlignet med de to tidligere årene.

Utdanningsetaten viste til at 2019-kullet ble rammet av korona-nedstenging etter et halvt år i Vg3. Hjemmeskole skapte, ifølge etaten, uro ved begge skolene. Digital undervisning i praktiske fag var meget vanskelig. Det hadde vært utfordrende å få elevene til å møte opp på skolen fordi fraværsgrensen ikke gjaldt under pandemien. Utdanningsetaten oppga at den så det som sannsynlig at konsekvenser av pandemien i stor grad kunne forklare at færre fra 2019-kullet oppnådde fagbrev for elever i Vg3 elektriker- og helsearbeiderfaget i skole.

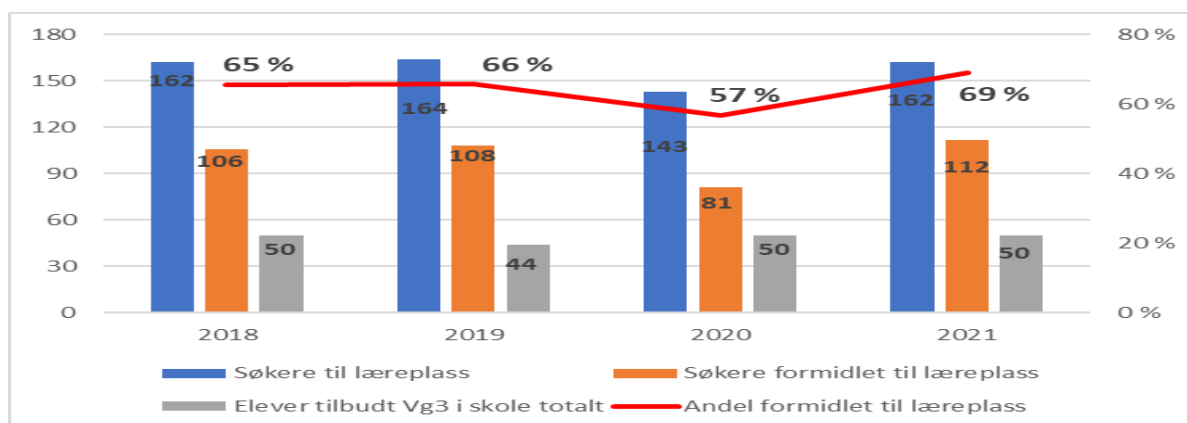
Etterstad videregående skole fikk i 2019 for første gang ansvar for Vg3 elektrikerfaget, og hadde ifølge Utdanningsetaten hatt utfordringer med å tilpasse lokalene etter at undervisningen hadde startet. Etaten mente at også dette kunne forklare nedgangen i elever med bestått fagbrev.

Etaten oppga videre at Nydalen videregående skole i 2019 fikk en annen elevgruppe enn tidligere. I årene før hadde skolen hatt godt motiverte voksne elever med språkutfordringer. I 2019 fikk Nydalen en gruppe ungdom med språkutfordringer og andre forhold som krevde ekstra oppfølging. De voksne elevene fikk tilbud på Holtet videregående skole dette året.

3.1.3 Læreplassøkere, formidlede til læreplasser og Vg3 fagopplæring i skole

Figur 3 viser tall for Vg3 elektrikerfaget i Oslo samlet i perioden 2018 til 2021. Figuren viser antall søkere til læreplass som elektriker (blå kolonne) og antall søkere som fikk læreplass (oransje kolonne). Den røde grafen viser andel søkere som ble formidlet til læreplass. Grå kolonne viser antall elever som fikk tilbud om Vg3 elektrikerfaget i skole.

Figur 3 Antall reelle søkere til læreplass som elektriker, antall og andel som ble formidlet til læreplass og antall med tilbud om Vg3 elektrikerfaget i skole, for alle VG3 skoler i Oslo i perioden 2018 til 2021.

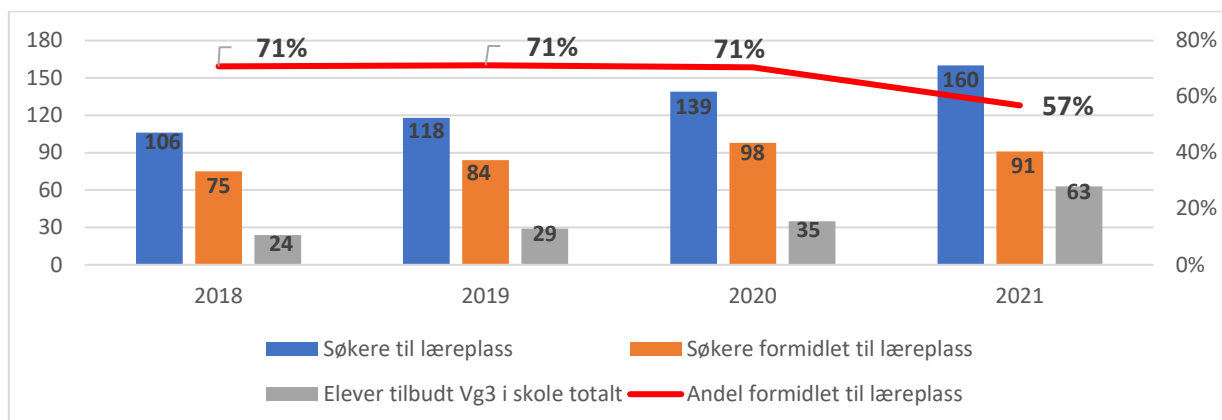
Kilde: Tall fra Utdanningsetaten. Reelle søkere omfatter ikke søkere som har trukket sin søknad, takket nei til tilbud om læreplass eller tatt imot andre skoletilbud.

¹ I 2017 og 2018 var det kun Nydalen vgs som hadde Vg3 helsearbeiderfag. 2019 var det også Vg3 helsearbeiderfag ved Holtet vgs. Samlet startet 24 elever helsearbeidsfaget i Oslo i 2019. Av dem var det 54 prosent som besto fagbrevet.

Som figur 3 viser var antall søkere til læreplass som elektriker relativt stabilt over perioden, bortsett fra i 2020, hvor det var en nedgang. Antall elever på Vg3 elektrikerfag i skole lå på rundt 44–50 i perioden. Både antall og andel læreplassøkere som ble formidlet til læreplass som elektriker, hadde en nedgang i koronaåret 2020, jf. tabell 1 over som viser at var en kraftig reduksjon i antall inngåtte nye lærekontrakter innen elektrikerfaget i 2020. I 2021 økte formidlingen.

Figur 3 gjelder for Vg3 helsefagarbeider i skole i Oslo samlet i perioden 2018 til 2021. Figuren viser antall søkere til læreplass som helsefagarbeider (blå kolonne) og antall søkere som fikk læreplass (oransje kolonne). Den røde streken viser andel søkere som ble formidlet til læreplass. Grå kolonne viser antall elever som fikk tilbud om Vg3 helsefagarbeider i skole.

Figur 4 Antall reelle søkere til læreplass som helsefagarbeider, antall og andel som ble formidlet til læreplass og antall elever med tilbud om Vg3 helsefagarbeider i skole, totalt i Oslo i perioden 2018 til 2021.

Kilde: Tall fra Utdanningsetaten. Reelle søkere omfatter ikke søkere som har trukket sin søknad, takket nei til tilbud om læreplass eller tatt imot andre skoletilbud.

Som figur 4 viser økte antall søkere til læreplass som helsefagarbeider årlig fra 106 i 2018 til 160 i 2021. Antall søkere formidlet til læreplass økte årlig fra 2018 til 2020, jf. tabell 1 over som viser en økning i inngåtte lærekontrakter i perioden. Andel læreplass-søkere som ble formidlet til læreplass lå stabilt på 71 prosent i 2018 til 2020, mens andelen falt til 57 prosent i 2021. I 2021 var det også nesten en dobling i antall søkere som begynte i Vg3 helsefagarbeider i skole.

3.2 Byråden for oppvekst og kunnskap

I det følgende beskriver vi varslede tiltak og politiske føringer etter forvaltningsrevisjonen i 2019, status da oppfølgingsundersøkelsen ble gjennomført og Kommunerevisjonens vurderinger av om meldte tiltak og bystyrets føringer var fulgt opp.

3.2.1 Fremskaffe flere praksis- og læreplasser

Meldte tiltak og politisk føring

Bystyret ba byrådet intensivere arbeidet med å skaffe tilstrekkelig med lærlinge plasser i *elektrofaget*. Byråden varslet at byrådet ville fortsette arbeidet med å fremskaffe flere praksis- og læreplasser. Videre varslet byråden at hun ville gå i dialog med Utdannings-

etaten for å se nærmere på hvordan byrådet og kommunen sentralt kunne bistå ytterligere i arbeidet med å fremskaffe praksisplasser til Vg3-elever i fagopplæring skole.

Status på oppfølgingstidspunkt

Framskafe læreplasser i elektrofaget

Byråden oppga følgende tiltak av særlig relevans for elektrofaget:

- Utdanningsetaten gjennomførte i perioden 2019–2021 et pilotprosjekt med læreplasskoordinatorer for elektrofag på de videregående skolene Etterstad, Kuben og Bjørnholt. I tillegg deltok også service og samferdsel ved Etterstad videregående skole.
- Fra 2022 starter byrådet et treårig lærlingprosjekt for å fremskaffe flere læreplasser og skape gode overganger mellom skole og læreplass. Viktige elementer i prosjektet skal være å styrke enkeltskolers ressurser og kapasitet til å skaffe læreplasser, gjøre elevene kvalifisert til læretiden bl.a. gjennom norskstyrking, mentorordninger, tettere oppfølging av elever i praksis og trening i jobbsøking. Det skulle også tilsettes læreplassjegere som skulle bidra til å skape flere læreplasser. En av læreplassjegerne ville jobbe spesifikt med å øke tilgangen på praksis- og læreplasser for elektrofagene. Det var innarbeidet 27 mill. til prosjektet i økonomiplanen 2022–2025. Prosjektet bygget på erfaringer fra læreplasskoordinatorene.

I kapittel 3.4.2 framgår det at ingen av elevene på inneværende kull på Vg3 elektrikerfaget ved Bjørnholt videregående skole hadde fått praksisplass ute i bedrift.

Framskafe flere praksis- og læreplasser generelt

Byråden viste til føringer gitt til Utdanningsetaten i byrådets budsjettforslag og tildelingsbrev i perioden 2020–2022. Her framkom at det var et mål at skole- og opplæringskapasiteten skulle møte forventet vekst i antall lærlinger, og at det skulle legges til rette for flere læreplasser i private, kommunale og statlige lærebedrifter.

Byråden konkretiserte, i tillegg til lærlingprosjektet nevnt over, følgende tiltak:

- I 2020/2021 fikk færre elever praksisplass og mange virksomheter varslet at de ville ha færre lærlinger pga. pandemien. Byrådsleder sendte brev til alle byråder og ba dem oppfordre underliggende virksomheter til å ta inn flere lærlinger, og å kommunisere budskapet tydelig til virksomhetslederne. Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap videreformidlet brevet til alle bydeler og tok dette opp i sektorledermøtet med bydelsdirektørene.
- Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap startet i 2021 arbeidet med en byrådssak om lærlinger og læreplasser i Oslo, herunder rekruttering av lærlinger i kommunens virksomheter og kvalifisering av søkere til læreplass. Saken involverte flere byrådsavdelinger, Utdanningsetaten og relevante samarbeidsaktører, og skulle blant annet følge opp Kommunerevisjonens gjennomgang av kommunens arbeid med læreplasser i egne virksomheter (Kommunerevisjonens rapport 6/2017 *Oslo kommunes arbeid med å få flere læreplasser*) og Utdanningsetatens påfølgende utredning (2019). Per mai 2022 var status at kunnskapsgrunnlaget for saken var under utarbeiding. Flere aktuelle utfordrings- og innsatsområder var identifisert, og derfor inngikk praksisplasser og Vg3 i skole i saken.

Byråden oppga at det var Utdanningsetaten som hadde det operative ansvaret for å framskaffe læreplasser og formidle søkere til læreplassene, og at byrådens svar måtte ses i sammenheng med etatens redegjørelse. Utdanningsetaten oppga følgende tiltak:

- sendt brev fra Utdanningsdirektøren til skolene med oppfordring om inntak av lærlinger i skole/AKS i 2021,
- informert om behovet for læreplasser i bydelsutvalgsmøter i utvalgte bydeler,
- videreført læreplasskurs i september for søkere uten læreplass, totalt fikk 28 deltakere læreplass i løpet av kursperioden i 2021, 24 flere enn året før,
- utviklet og iverksatt prosjekt i 2020–2022 for språkstøtte for lærlinger på Oslo VO Skullerud,
- sendt budsjettinnspill til Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap om behovet for en styrket læringsatsing i 2022,
- lyst ut og tildelt stimuleringstilskudd i 2020 og 2021 for å skaffe og beholde læreplasser og
- videreført tilbudet om halvårslige eksamenskurs for lærlinger som ikke hadde bestått ett eller flere fellesfag.

Utdanningsetaten orienterte byrådsavdelingen i april 2020 om at det var særdeles vanskelig å skaffe praksisplasser for elevene ved Vg3 elektrikerfaget. Etaten oppga at bransjens prinsipielle skepsis til Vg3 elektrikerfag i skole var tydelig uttalt, og at bedriftene erfaringsmessig prioriterte læreplasser, deretter praksisplasser for elever i Vg1 og Vg2. Bedriftene tok inn praksiselever fra både Oslo og Viken.

Dialog med Utdanningsetaten

Til det varslede tiltaket om å gå i dialog med Utdanningsetaten om bistand i arbeidet med å fremskaffe praksisplasser til Vg3-elever i fagopplæring skole, oppga byråden at byrådsavdelingen hadde løpende dialog med etaten om dette og at det også ble drøftet i forbindelse med budsjettmøter. Byråden viste til at resultatet av dialogen blant annet framkom i etatens budsjettforslag for 2022. Praksisplasser for Vg3 fagopplæring i skole var imidlertid ikke omtalt eksplisitt her. Videre viste byråden til dialog om lærling-prosjektet omtalt over, som blant annet medførte føringer i etatens tildelingsbrev for 2022. Byråden viste også til Utdanningsetatens skriftlige orientering om oppfølgingen etter rapport 6/2019.

Kommunerevisjonens vurdering

Basert på byrådens redegjørelse og gjennomgått dokumentasjon er det Kommune-revisjonens vurdering at meldte tiltak i stor grad var iverksatt. Byråden kunne også vise til enkelte tiltak som skulle bidra til å fremskaffe læreplasser i *elektrofaget* og hadde slik sett fulgt opp bystyrets vedtak. Kommunerevisjonen merker seg at det fremdeles ikke var tilstrekkelig læreplasser innen elektrofaget.

3.2.2 Flere læreplassgarantier

Meldt tiltak

Byråden varslet at byrådet ville arbeide for å få på plass enda flere læreplassgarantier.

Status på oppfølgingstidspunktet

Byråden oppga at det var lagt inn føringer i byrådets budsjettforslag og tildelings-brevene til Utdanningsetaten for 2020–2022 om at etaten skulle følge opp arbeidet for å få flere læreplassgarantier. Per 2022 omfattet læreplassgarantiene følgende fag: Bygg- og anleggsgfag, bilfag, service og samferdsel, restaurant- og matfag, industriteknologi,

helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget. Det er de samme som i 2019. Byråden oppga at byrådsavdelingen i forbindelse med byrådssaken om lærlinger og lære plasser i Oslo ville undersøke og vurdere hvordan lære plasssgarantiene i realiteten fungerer.

Utdanningsetaten oppga følgende om status for nye lære plasssgarantier:

- Garantien for byggebransjen var utvidet til også å gjelde taktekkerfaget.
- Lære plasssgarantien i bilfagene utgikk i 2022. Utdanningsetaten hadde ikke lyktes i å fornye avtalen da bransjen ved opplæringskontorene foreløpig ikke hadde vært villige til det.
- Etaten arbeidet med lære plasssgarantier for Forsvaret og Opplæringskontoret for statlige virksomheter, og hadde tatt opp spørsmålet om lære plasssgarantier med Rørentreprenørens opplæringskontor og Opplæringskontoret til Nelfo².

Kommunerevisjonens vurdering

Byrådets redegjørelse viser at meldte tiltak var iverksatt. Kommunerevisjonen merker seg at det ikke var kommet på plass garantier for lære plasser i flere fag etter 2019, men at noen nye garantier var under arbeid.

3.2.3 Kvalifisere søkere til lære plass gjennom kurs

Meldt tiltak

Byråden ville videreføre og forsterke innsatsen med å kvalifisere søkere til lære plass, blant annet ved kurs i regi av Utdanningsetaten og ved at språkopplæring eller annen opplæring kunne foregå i kombinasjon med læretiden.

Status på oppfølgingstidspunktet

Byråden oppga at Utdanningsetaten hadde videreført en rekke kurs for å kvalifisere lære plasssøkere, for eksempel intensive norskkurs, trening i søknadsskriving og forberedelse til jobbintervju. Videre oppga byråden at innsatsen ble styrket ytterligere i lærlingeprosjektet, jf. 3.2.1.

I forbindelse med byrådets sak 9/20 *Tiltak mot koronamidler til kompetanseheving knyttet til permitteringer og arbeidsledighet*, ble Utdanningsetaten tildelt midler til et toårig prosjekt med norskstøtte til lærlinger i lærebedrift. Prosjektet ble gjennomført i regi av Oslo VO Skullerud og skulle bidra til kunnskap om metoder for å kunne støtte lærlinger som har for svake språkferdigheter til å kunne dra god nytte av læretiden sin, jf. 3.2.1. Etaten oppga at prosjektet for alvor kom i gang i 2021 og ville fullføres i 2022. Evalueringen ville være klar våren 2023.

Kommunerevisjonens vurdering

Byrådets redegjørelse viser at meldte tiltak var iverksatt.

3.2.4 Praksisplasser og utstyr

Politisk føring

Bystyret ba byrådet sørge for at undervisningen i elektrofag Vg3 hadde det nødvendige omfang av praksisplasser og utstyr.

² Nelfo er en landsforening i NHO og organiserer elektro-, ekom- og heisbedriftene i tillegg til systemintegratorene.

Status på oppfølgingstidspunktet

Byråden oppga at fra og med budsjettet 2019 (jf. byrådets budsjett for 2019) var det avsatt årlige bevilgninger på rundt 5 millioner kroner til «Fornyelse av utstyr til yrkesfag». Utdanningsetaten mottok søknader én gang i året og fordelte midler til oppgradering av utstyr på yrkesfag. Se for øvrig kapittel 3.4.1 der det framgår at Bjørnholt videregående skole oppga at den hadde nok utstyr.

Når det gjelder arbeidet med å framskaffe flere praksisplasser, se kapittel 3.2.1 der det redegjøres for tiltak for flere praksisplasser innen elektrofag og mer generelt. Som vist i kapittel 3.4.2., oppga Bjørnholt videregående skole at fra inneværende kull på Vg3 elektrikerfaget var det ingen elever som hadde fått praksisplass ute i bedrift.

Kommunerevisjonens vurdering

Byråden hadde delvis fulgt opp den politiske føringen. Redegjørelsen tyder på at Vg3 elektrikerfaget ved Bjørnholt videregående skole hadde nødvendig utstyr, men ingen av elevene i inneværende skoleår hadde praksisplass ute i bedrift. Kommunerevisjonen merker seg at det var gjennomført tiltak for å framskaffe flere praksisplasser på Vg3 elektrikerfaget, men bystyrets vedtak om å sikre nødvendig omfang av praksisplasser var ikke oppnådd.

3.2.5 Oppfølging og veiledning på praksisstedet innen helsefaget

Politisk føring

Bystyret ba byrådet sørge for bedre kvalitet i veiledningen innen helsefag, og understreket betydningen av at Nydalen videregående skole gjennomførte tiltak som kunne bidra til at elever fikk nødvendig oppfølging og veiledning på praksisstedet.

Status på oppfølgingstidspunktet

I Utdanningsetatens skriftlige redegjørelse til byrådsavdelingen om oppfølging av rapport 6/2019, framkommer det at Nydalen videregående skole hadde iverksatt flere tiltak, herunder utarbeidet et elektronisk skjema for oppfølging av elevene i praksis, lagt inn en større ressurs for oppfølging og veiledning av hver elev og innført to praksisveiledere for elever innen helsefag. Det er redegjort mer om dette i pkt. 3.5.3. Vg3 ved Holtet videregående skole, som ble opprettet etter rapport 6/2019, ble ifølge etaten fulgt opp på samme måte som de andre Vg3 skolene for å sikre god kvalitet i blant annet veiledningen.

Kommunerevisjonens vurdering

Byrådets redegjørelse viser at det var iverksatt tiltak som kunne tilrettelegge for bedre kvalitet i veiledningen innen helsefag, i tråd med bystyrets vedtak.

3.2.6 Mer forutsigbar situasjon for Vg3-skoler

Politisk føring

Bystyret noterte seg at vedtak om hvilke skoler som skulle tilby Vg3 fagopplæring i skole, kom sent, og ba byråden vurdere tiltak for å gjøre situasjonen mer forutsigbar for skolene.

Status på oppfølgingstidspunktet

Byråden oppga at hun ennå ikke hadde vurdert tiltak for å gjøre situasjonen mer forutsigbar for skolene, men at dette ville følges opp i styringsdialogen med Utdanningsetaten i løpet av 2022.

Kommunerevisjonens vurdering

Byråden hadde ikke fulgt opp den politiske føringen, men oppga at den ville følges opp i løpet av 2022.

3.2.7 Tiltak iverksatt med tilstrekkelig effekt

Politisk føring

Bystyret poengterte at det var viktig at byråden for oppvekst og kunnskap påså at andre nødvendige tiltak ble iverksatt med tilstrekkelig effekt.

Status på oppfølgingstidspunktet

Byråden skrev at hun fulgte opp behov og iverksatte tiltak gjennom styringsdialogen med Utdanningsetaten. Dokumentasjon fra styringsdialogen viser at byråden hadde etter-spurt og mottatt redegjørelse for hvordan Utdanningsetaten og de reviderte skolene hadde iverksatt varslede tiltak og politiske føringer etter rapport 6/2019. Videre hadde byråden gitt en rekke føringer knyttet til problematikken gjennom blant annet tildelingsbrev og i budsjettforslag.

Andelen elever som har bestått fagbrev i Vg3 elektriker- og helsearbeiderfaget er redusert de siste årene, jf. figur 1 og 2 i kapittel 3.1.2. Ifølge etaten var det sannsynligvis en følge av pandemien. Vi viser også til kapittel 3.2.1 hvor iverksatte tiltak for å frem-skaffe flere praksis- og lære-plasser omtales. Videre viser kapittel 3.4.2 at elevene på Vg3 elektrikerfaget ved Bjørnholt videregående skole fremdeles ikke fikk praksis ute i bedrift.

Kommunerevisjonens vurdering

Byråden kunne vise til relevante tiltak i styringsdialogen med Utdanningsetaten. Gitt utviklingen av andelen elever som består fagbrev og det faktum at elevene ved Vg3 elektrikerfaget ved Bjørnholt fremdeles ikke fikk praksisplass, stiller Kommune-revisjonen spørsmål ved om byråden hadde påsett iverksetting av tiltak med tilstrekkelig effekt.

3.3 Utdanningsetaten

3.3.1 Bruke rapporten i dialog med skolene

Meldte tiltak

Utdanningsetaten varslet at den ville bruke Kommunerevisjonens rapport i sin dialog med de reviderte skolene.

Status på oppfølgingstidspunktet

Utdanningsetaten hadde fulgt opp arbeidet med tiltakene ved de videregående skolene Bjørnholt og Nydalen gjennom oppfølgingsbesøk i oktober/november 2019. Innholdet i besøket var Kommunerevisjonens rapport og tiltakene skolene skulle iverksette ved oppstart av nytt kull. Veiledningsheftene for Vg3 fagopplæring i skole ble delt ut til elevene og gjennomgått, oppga etaten, jf. kapittel 3.3.2. Nydalen videregående skole hadde ikke elever i Vg3 fagopplæring i skole i 2020 og 2021. Utdanningsetaten oppga at den jevnlig besøkte Bjørnholt videregående skole, blant annet i forbindelse med oppstart av nytt kull både høsten 2020 og 2021, der skolens arbeid med Vg3 var tema. Begge de reviderte skolene rapporterte skriftlig til Utdanningsetaten våren 2020 om hvilke tiltak de hadde iverksatt på bakgrunn av rapporten.

Kommunerevisjonens vurdering

Utdanningsetaten hadde iverksatt meldt tiltak.

3.3.2 Videreutvikling av kvaliteten på oppfølgingen

Meldte tiltak

Utdanningsetaten varslet at den i 2019 ville innarbeide anbefalinger fra rapporten i veilederne for Vg3 fagopplæring i skole. Videre ville etaten benytte rapporten for å videreutvikle kvaliteten på oppfølging av opplæringen i skole og lærebedrift, herunder løfte rapportens konklusjoner og anbefalinger inn i dialogen med Vg3-skolene ved neste fellesmøte i 2019.

Status på oppfølgingstidspunktet

Utdanningsetaten hadde to veiledere knyttet til Vg3-opplæringen: Et informasjonshefte til elever og en veileder for skoler som tilbyr alternativ Vg3 fagopplæring. Begge veilederne ble revidert sommeren 2021, blant annet på bakgrunn av rapport 6/2019. Når det gjaldt tiltak som skulle bidra til videreutvikling av kvaliteten på oppfølging av opplæringen i skole og lærebedrift, viste etaten til at den hadde benyttet rapporten i samhandling med Vg3-klassene, kontaktlærere og avdelingsledere. Etaten hadde siden 2020 hatt årlige fellesmøter med Vg3-skolene hvor anbefalinger og konklusjoner fra Kommunerevisjonens rapport var tema. Tema for møtene har vært bruk av praksis, tilgang på læreplasser, fraværshåndtering og samarbeid skole/bedrift. Etaten oppga at dette også hadde vært tema på møter med enkeltskoler høsten 2019.

Utdanningsetaten oppga at den besøkte alle Vg3-fagopplæring i skoleklasser ved skolestart og informerte om plikter og rettigheter i Vg3, og oppmuntret elevene til å fortsette å søke praksis- og læreplasser. Etaten delte ut veilederne og gjennomgikk dem med elever og lærere. Etaten informerte videre samtlige Vg3-skoler i januar hvert år om fellesfagkursene, slik at skolene kunne melde på elever som hadde strøket i noen av fagene.

Kommunerevisjonens vurdering

Utdanningsetaten hadde iverksatt meldte tiltak, men tiltakene knyttet til fellesmøtet og de to veilederne ble gjennomført på et senere tidspunkt enn varslet.

3.3.3 Kriteriene i den kommunale læreplassgarantien

Meldte tiltak

Etaten varslet at den ville gå i dialog med Sykehjemsetaten og Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag om kriteriene i den kommunale læreplassgarantien. Opplæringskontoret er en medlemsbedrift for virksomheter som har lærlinger innen fagområdet.

Status på oppfølgingstidspunktet

Utdanningsetaten hadde vurdert at spørsmålet om kvalifikasjonskrav burde løstes til byrådsavdelingsnivå. I brev fra etaten til Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap 31. januar 2020 tematiseres at Opplæringskontorets kriterier til kvalifiserte søkere ikke samsvarte med utdanningsmyndighetenes kriterier. Etaten ba i brevet om at dette drøftes med daværende Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid. Etaten oppga at Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap hadde inkludert den kommunale læreplassgarantien blant temaene som skulle behandles i varslet byrådssak om lærlinger og læreplasser i 2022.

Kommunerevisjonens vurdering

Utdanningsetaten hadde ikke gått i dialog med Sykehjemsetaten og Opplæringskontoret om kvalifikasjonskravene i læreplassgarantien, i tråd med det den varslet. Kommunerevisjonen merker seg at etaten løftet dette til byrådsnivå i 2020 og at etaten opplyste at læreplassgarantien ville tematiseres i en kommende byrådssak.

3.4 Bjørnholt videregående skole

3.4.1 Investeringsplan

Meldt tiltak

Skolen varslet at den ville lage en investeringsplan for innkjøp av verktøy, materialer og utstyr til Vg3.

Status på oppfølgingstidspunktet

Når det gjaldt investeringsplan viste skolen til at trinnleder hadde utarbeidet en oversikt over behovet for innkjøp av verktøy, materialer og utstyr og bestilt utstyr. Skolen oppga at etter at Kommunerevisjonen besøkte Bjørnholt videregående skole i 2019, ble det bygget ti nye arbeidsbåser og montert sikringsskap og annet nødvendig utstyr i hver bås – flere enn det hadde ikke skolen kapasitet til.

Skolen oppga at den i 2021 hadde ekstra midler som ikke var blitt benyttet på grunn av rødt nivå og nedstengning i forbindelse med covid-19. Avdeling for elektrofag kunne dermed gjennomføre store investeringer på alle tre trinn. Skolen oppga at Vg3 hadde et godt samarbeid med leverandører i elektrobransjen, og fikk ofte gratis utstyr og verktøy til elevene. I skolens rapportering til Utdanningsetaten om tiltak på bakgrunn av rapport 6/2019, framkommer det blant annet at skolen nå hadde skaffet seg el-billader som den manglet i 2019.

Skolen oppga at det per i dag var nok utstyr og oppdatert verktøy til alle elever og lærere.

Kommunerevisjonens vurdering

Skolen hadde iverksatt meldt tiltak.

3.4.2 Øke tilgangen på praksisplasser og sikre god kvalitet

Meldte tiltak/politisk føring

Skolen varslet at den ville invitere alle som hadde bestått fagprøven etter Vg3, og deres arbeidsgivere til en minglekveld på skolen i juni 2019. Videre ville skolen invitere alle lokale EL-bedrifter til presentasjon av tilbudet på Vg3 og til speed-dating med de nye elevene i oktober 2019. Skolen varslet også at den ville iverksette tiltak for å øke tilgangen til praksisplasser.

Bystyret understreket betydningen av at Vg3 fagopplæring i skole hadde god kvalitet og at skolene hadde lagt til rette for at elevene fikk praksisperioder i bedrift.

Status på oppfølgingstidspunktet

Skolen hadde i 2019 invitert alle elevene som besto fagprøven og deres arbeidsgivere til minglekveld. De fleste elevene kom, men ingen arbeidsgivere. Når det gjaldt speed-dating, arrangerte skolen en bransjedag for bedrifter høsten 2019 der bedriftene kunne møte skolens nye elever. Da det kun var én EL-bedrift i bydelen, inviterte skolen alle

bedriftene som skolen hadde hatt elevpraksis-samarbeid med (både i Oslo og nabokommuner i Viken). I tillegg hadde skolen invitert flere bemanningsbyråer, da flere av elevene ble ansatt i et bemanningsbyrå etter de fikk fagbrev. Ingen bedrifter, men to bemanningsbyråer kom. Skolen oppga at dette hadde vært skuffende for både elever og lærere som hadde forberedt seg godt.

Skolen oppga at det var krevende å finne praksis- og lære plasser til elevene på elektrofag. Fra inneværende kull på Vg3 var det ingen elever som hadde praksisplass ute i bedrift, men fire elever hadde fått lære plass i løpet av første skoleåret, oppga skolen. Bransjen kunne velge praksiselever «fra øverste hylle» og valgte elever med lite fravær og høyt karaktersnitt.

Skolen oppga at nettverket for elektrofag i flere år hadde diskutert utfordringer med å skaffe praksis- og lære plass i elektrofaget. I oktober 2021 ble det nedsatt en arbeidsgruppe i nettverket, ledet av avdelingsleder for Vg3 elektrofag på Bjørnholt videregående skole som skulle se på tiltak for å styrke skoler som slet med å få praksis- og lære plasser. Gruppen konkluderte med følgende tiltak:

- Skolene skulle få praksisperiode senere på skoleåret slik at elevene fikk bedre tid til arbeidstrening før de skulle ut i praksis.
- Elever på elektrofag må ha like muligheter til praksis-/lære plass uavhengig av skole, og beslutningstakere på både system- og skolenivå må på banen.
- Nye rutiner som innmelding av praksis plasser.
- Opprette et formidlingsteam (koordinator) med oppgave å skaffe praksis plasser til de fem skolene med elektrofag i Oslo. Plassene fordeles etter antall elever på skolene.

På denne bakgrunn ble "Prosjekt formidling til lære plass" opprettet for elektrofag i Oslo i 2022, ledet av Utdanningsetaten. Det var utlyst tre stillinger som «lære plassjegere», som hadde som hovedoppgave å finne praksis- og lære plasser til elever fra skoler det var ekstra krevende å få elever ut i lære, herunder alle tre trinn på Bjørnholt videregående skole.

Bjørnholt videregående skole skisserte både kort- og langsiktige tiltak for å sikre god kvalitet i Vg3 fagopplæring.

- **Kortsiktige tiltak:** For inneværende skoleår (2021/2022) hadde skolen lagt opp til mange timer per skoledag, tett oppfølging av elevene både faglig og sosialt, motivasjonssamtaler, intensivkurs vinter-, påske- og sommerferiene for elever som hadde strøket og workshop med skrive trening før eksamen og trening på å søke på lære plass.
- **Langsiktige tiltak:** tidligere skolestart, kartleggingsprøve og tilrettelagt opplæring, strengere fraværsoppfølging, karriereveiledning midtveis, drøfte med Utdanningsetaten mulighet for utvidet tid for elever som slet og om skolen kunne få inn en assistent for faglærerne, ansettelse av praksis-/lære plassjeger og vurdere muligheten for å blande inntaket i Vg3 mellom de videregående skolene Bjørnholt og Etterstad.

Skolen uttrykte bekymring for elevkullet som startet på Vg3 fagopplæring i skole høsten 2021. Årsaken var at de hadde hatt covid-19-tiltak på alle tre trinn: delvis hjemmeundervisning, unntak fra fraværsgrensen og høyere fraværet enn normalt, tverrfaglig eksamen på Vg2 ble avlyst, og elevene hadde dermed ikke hatt like mye å strekke seg

etter på Vg2. Videre hadde det vært krevende å skaffe praksis- og læreplasser på alle tre trinn. Skolen oppga at også resultater på eksamen for Vg3 elektrikerfaget i november 2021 ga grunn til bekymring. På begge skolene, men spesielt på Bjørnholt, hadde det vært krevende å få tak i praksis- og læreplasser. Bjørnholt videregående skole hadde i samarbeid med Etterstad videregående skole sendt bekymringsmelding til Utdanningsetaten om dette. Det ble gjennomført et møte 3. mai 2022 med de to skolene og etaten. Referat viser blant annet at Bjørnholt videregående skole skulle få dekket midler av Utdanningsetaten til de kortsiktige tiltakene, jf. over. Videre fikk skolen medhold i omorganisering av tilbudet som beskrevet over.

Kommunerevisjonens vurdering

Skolen hadde iverksatt meldte tiltak. Skolen hadde også iverksatt tiltak for å følge opp bystyrets føringer. Kommunerevisjonen merker seg at ingen av elevene inneværende skoleår ved Vg3 elektrikerfag ved Bjørnholt videregående skole hadde fått praksisplass, selv om skolen hadde iverksatt meldte tiltak.

3.4.3 Samarbeidsrutiner med praksisbedrifter

Meldt tiltak

Skolen varslet at den ville utarbeide skriftlige rutiner for samarbeid med praksisbedrifter som var tilpasset elevene på Vg3 i skole.

Status på oppfølgingstidspunktet

Når det gjaldt skriftlige rutiner for samarbeid med praksisbedrifter, viste skolen til at den hadde utarbeidet et skjema- «Avtale om yrkesfaglig fordypning, praksis i bedrift – Vg3 i skole: Elektrikerfaget». Skolen oppga at skjemaet ble tatt i bruk i 2019. Skjemaet var en slags rutinebeskrivelse hvor det fremgikk blant annet at mål med praksisen var at eleven skulle arbeide med faglige relevante arbeidsoppgaver, at eleven burde ha en fast kontaktperson i bedriften, at bedriften ga eleven tilbakemeldinger underveis og at kontaktlærer i etterkant av praksis ville ha en samtale med bedriften og eleven om erfaringene fra praksisen. Skjemaet skulle underskrives av praksisbedriften, skolen og eleven. Skolen oppga videre at når en elev var i praksis på Vg3, var det tett samarbeid mellom kontaktlærer på Vg3 og kontaktperson i bedriften.

Kommunerevisjonens vurdering

Skolen hadde iverksatt meldt tiltak.

3.5 Nydalen videregående skole

3.5.1 Intern opplæringsplan

Meldt tiltak

Skolen varslet at den i 2019/2020 ville utarbeide en intern opplæringsplan for praksisperioden gjennom utvidede årsplaner.

Status på oppfølgingstidspunktet

Skolen hadde som del av de utvidede årsplanene utarbeidet en mal for en intern opplæringsplan som den enkelte elev skulle bruke gjennom hele praksisperioden. Malen for planen viste de ulike kompetansemålene eleven skulle gjennom og aktivitetene som skulle gjennomføres på ulike tidspunkt for å nå kompetansemålene. Ved gjennomført aktivitet skulle både elev og lærer signerte planen. Skolen oppga at planen ble tatt i bruk

2020, men som følge av koronapandemien ble praksis redusert, og planen som var knyttet til praksisopplæringen, ble da ikke brukt i stor grad denne perioden.

Kommunerevisjonens vurdering

Skolen hadde iverksatt meldt tiltak. Kommunerevisjonen merker seg at skolen oppga at opplæringsplanen hadde vært lite i bruk på grunn av redusert praksis som følge av koronapandemien.

3.5.2 Fraværstatistikk

Meldt tiltak

Skolen varslet at den fra skoleåret 2019/2020 ville føre oversikt over elevenes fravær.

Status på oppfølgingstidspunktet

Skolen hadde innført registrering av fravær i det nye fraværssystemet VISMA. Det var faglærer som registrerte fraværet. I tillegg lå det en liste over fravær/tilstedeværelse på praksisstedet som ble kontrollert opp imot VISMA.

Kommunerevisjonens vurdering

Skolen hadde iverksatt meldt tiltak.

3.5.3 Oppfølging og veiledning på praksisstedet

Politisk føring

Bystyret understreket betydningen av at Nydalen videregående skole gjennomførte tiltak som kunne bidra til at elever fikk nødvendig oppfølging og veiledning på praksisstedet og at Vg3 fagopplæring i skole hadde god kvalitet.

Status på oppfølgingstidspunktet

Skolen skrev at elevene alltid hadde fått god oppfølging, men at den hadde vært mer etter behov og ikke så godt dokumentert. Skolen hadde utarbeidet et eget elektronisk skjema for oppfølging av elevene i praksis. Skjemaet skulle fylles ut med navn på elev, praksissted, veileder, lærer og oppstartsdato for praksisen. Videre skulle dato, tema og kommentarer fylles ut når eleven fikk veiledning. Skolen oppga at den hadde lagt inn en større ressurs for oppfølging av hver elev.

Skolen oppga at den fremdeles så at det kunne være noen utfordringer når det gjaldt veiledningen, men den hadde innført en ordning med to praksisveiledere for de fleste elevene (på grunn av turnus). I tillegg hadde skolen nå også flere pedagoger som hadde ansvar for Vg3 i skole, noe som medførte tettere oppfølging av hver elev, i tillegg til at skolen var mindre sårbar ved for eksempel sykdom.

Kommunerevisjonens vurdering

Skolen hadde fulgt opp bystyrets føring.

4. Kommunerevisjonens konklusjon

I denne oppfølgingsundersøkelsen har Kommunerevisjonen undersøkt om byråden for oppvekst og kunnskap, Utdanningsetaten, Bjørnholt videregående skole og Nydalen videregående skole hadde iverksatt meldte tiltak og fulgt opp føringer fra behandlingen av Kommunerevisjonens rapport 9/2018 i bystyrets organer.

Oppfølgingen viser at byråden for oppvekst og kunnskap hadde iverksatt varslede tiltak og delvis fulgt opp bystyrets vedtak. Blant annet var varslet tiltak om å kvalifisere søkere til læreplass gjennom kurs og språkopplæring iverksatt. I tråd med bystyrets vedtak var det også iverksatt tiltak for å skaffe nødvendig utstyr til Vg3 elektrikerfaget og for å bedre veiledningen ved Vg3 helsearbeiderfaget. Byråden hadde også iverksatt en rekke tiltak for å framskaffe flere praksis- og læreplasser, men bystyrets vedtak om å sikre nødvendig omfang av slike plasser ved Vg3 elektrikerfaget var ikke oppnådd. Byråden hadde ikke fulgt opp den politiske føringen om å gjøre situasjonen for Vg3-skolene mer forutsigbar, men oppga at dette ville følges opp i løpet av 2022. Byråden hadde arbeidet med å få på plass flere læreplassgarantier i tråd med varslet tiltak, men ingen nye garantier var kommet på plass.

Oppfølgingen viser videre at Utdanningsetaten i stor grad hadde iverksatt de meldte tiltakene, blant annet var anbefalinger og konklusjoner i rapport 6/2019 løftet inn i dialogen med Vg3-skolene og etaten hadde videreutviklet veilederne for Vg3 fagopplæring. Etaten hadde ikke gått i dialog med Sykehjemsetaten og Opplæringskontoret om kvalifikasjonskravene i læreplassgarantien som varslet, men hadde løftet dette til byrådsnivå.

Både Bjørnholt og Nydalen videregående skole hadde iverksatt meldte tiltak og fulgt opp bystyrets vedtak. Kommunerevisjonen merker seg at ingen av elevene inneværende skoleår ved Vg3 elektrikerfag ved Bjørnholt videregående skole hadde fått praksisplass, selv om skolen hadde iverksatt meldte tiltak.

Oslo

Oslo Kommune

Kommunerevisjonen

Fredrik Selmers vei 3

0663 Oslo

Rapport 6/2022

Tel. +47 21 70 21 80

www.krv.oslo.kommune.no